



Nuuk, 8. marts 2024

Orientering nr. 4/2024

Ny udvikling i spiralsagen

143 kvinder, som er berørt af spiralsagen, har stævnet den danske stat med henvisning til, at staten ikke har svaret på det krav om erstatning, som blev sendt i oktober 2023, skriver KNR den 4. marts 2024. I artiklen oplyses det endvidere, at der kræves en erstatning på 43 mio. kr. Naja Lyberth, der er gruppens talsmand, udtaler til KNR: *”Vi er ikke tilfredse med at statsministeren endnu ikke har reageret eller givet noget, der ligner en undskyldning. Der er helt tavshed, så vi ved ikke engang, hvordan de reagerede på vores erstatningskrav. Det er en af årsagerne til, at vi skal stævne nu, så der kan komme en reaktion.”* I en artikel fra den 5. marts 2024 bragte KNR udtalelser fra tre medlemmer af Inatsisartut, Doris Jensen (Siumut), Aqqalu Jeremiassen (Atassut) og Marianne Paviassen (IA) som alle udtrykker forståelse for kvindernes stævning.

I en pressemeddelelse udsendt den 6. marts 2024 meddelte Naalakkersuisut at man vil påbegynde en afdækning af de menneskeretlige aspekter af spiralsagen. Det sker på baggrund af information fra beretninger, som de berørte kvinder har indgivet til Landslægeembedet (bilag 1). Beretningerne omhandler også sager fra tiden efter 1. januar 1992, hvor ansvaret for sundhedsområdet overgik til Grønlands Hjemmestyre. *”Naalakkersuisut mener ikke der er tvivl om, at kvinderne har været udsat for krænkelse og at dette både har haft en konsekvens for den enkelte kvinde og for landet som helhed.”* udtaler naalakkersuisoq for Erhverv, Handel, Råstoffer, Justitsområdet og Ligestilling, Naja H. Nathanielsen.

Svar fra Naalakkersuisut om valg til Folketinget

Medlem af Inatsisartut Pele Broberg (N), har stillet Naalakkersuisut et spørgsmål om muligheden for ikke at afholde valg til Folketinget i Grønland. I sit svar skriver Naalakkersuisoq for Selvstændighed og Udenrigsanliggender Vivian Motzfeldt (Siumut), at Justitsministeriet har oplyst, at man ikke kan afvige fra grundlovens bestemmelser om afholdelse af folketingsvalg i Grønland (bilag 2).

På spørgsmålet om hvorvidt Naalakkersuisut selv vil anmode den danske stat om, at der ikke afholdes valg til Folketinget, lyder svaret, at det først ville skulle drøftes af befolkningen og i Inatsisartut. Endvidere skriver naalakkersuisoq Vivian Motzfeldt, at grundloven er skrevet i en tid før indførelsen af hjemmestyre og selvstyre, og at det i dag er henholdsvis Naalakkersuisut og Inatsisartut, der repræsenterer Grønland i samarbejdet med den danske regering og Folketinget: *”Derfor kan Naalakkersuisut godt se argumentationen for, at ordningen med grønlandske folketingsmedlemmer tages op til vurdering, hvor argumenter for og imod tages op. Den debat tager Naalakkersuisut gerne.”* skriver naalakkersuisoq Vivian Motzfeldt i sit svar den 20. februar 2024.

Ulovlig brug af satellittjenester

Den 14. februar 2024 oplyste den grønlandske telestyrelse til avisen Sermitsiaq, at der ulovligt benyttes satellittjenester, herunder Starlink, udenom det selvstyrejede teleselskab, 'Tusass A/S', koncession. Telestyrelsen oplever samtidigt mange henvendelser om muligheden for, lovligt, at anvende udenlandske tjenester. Den 26. februar 2024 meddelte Naalakkersuisoq for Boliger og Infrastruktur, Hans Peter Poulsen, i en kommentar til artiklen i Sermitsiaq, at Tusass A/S arbejder på at indgå en aftale med Starlink. Han udtaler i forlængelse heraf, at: *"Vi skal passe på at vi ikke åbner for en konkurrence, som potentielt kan ødelægge forsyningsikkerheden og økonomien i vores samlede teleinfrastruktur. Det vil betyde, at der er ydelser, som vi ikke længere vil kunne få, herunder telefoni. Det vil også betyde, at vores telekommunikation kontrolleres af udenlandske interesser."*

Utilfredshed med lejepriser i sundhedsvæsenets nye personaleboliger

Selvstyrets boligselskab Illuut A/S' 90 nyindkøbte personaleboliger til sundhedspersonale kritiseres for at være for dyre for de kommende lejere. I avisen AG udtaler en speciallæge den 6. marts 2024, at han ser sig nødsaget til at opsig sin stilling og rejse til Danmark på grund af huslejeprisen. Formand for sygeplejerskernes fagforening, Peqqissaasut Katuffiat, Ken Jensen, erklærer sig enig i speciallægens kritik af lejepriserne. Den 26. februar 2024 udtalte partiet Demokraternes sundhedsordfører, Anna Wangenheim, ligeledes til AG, at der er stor utilfredshed med lejepriserne, og at de bidrager negativt til udfordringerne med at tiltrække og fastholde personale i sundhedsvæsenet.

Rekordoverskud hos Grønlandsbanken i 2023

Grønlandsbankens årsrapport for 2023 viste et resultat på 244,6 mio. kr. før skat, som er det højeste overskud nogensinde. I en pressemeddelelse den 27. februar 2024, udtalte bankdirektør Martin Kviesgaard, at overskuddet tilskrives den positive økonomiske udvikling, hvilket afspejles i det højeste udlånsniveau i bankens historie, samt kursreguleringerne og rentestigningernes betydning for bankens store obligationsbeholdning og indestående i Nationalbanken.

I pressemeddelelsen angives det, at banken forventer en fortsat gunstig udvikling i 2024, trods risikoen for en mindre opbremsning på grund rentestigninger og inflation.

Vækst i krydstogturismen i 2023

I en publikation om krydstogturisme skriver Grønlands Statistik den 24. februar, at 76.477 krydstogtpassagerer besøgte Grønland i 2023. Der er dermed tale om en stigning på 78,3 pct. i forhold til året før. Avisen Sermitsiaq oplyser endvidere, at den hidtidige passagerrekord var 46.633 passagerer i 2019. Passagererne fordeler sig på 183 togter, hvoraf de 46.375 sejlede med skibe med en passagerkapacitet på over 1.200. Størstedelen af passagererne kommer fra USA, Tyskland og Storbritannien.

Forsvarsministeren på besøg i Grønland

Den 5.-6. marts 2024 var den danske forsvarsminister, Troels Lund Poulsen på besøg i Nuuk. Her mødtes han bl.a. med Naalakkersuisoq for Selvstændighed og Udenrigsanliggender, Vivian Motzfeldt og Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg i Inatsisartut. Der blev også afholdt et velbesøgt borgermøde, hvor forsvarsministeren orienterede om forsvarsforligets betydning for Grønland, og Vivian Motzfeldt

orienterede om Grønlands nye udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitiske strategi. Efterfølgende svarede de to ministre på spørgsmål fra både borgere og politikere.

I forbindelse med besøget afgav de to ministre et fællesinterview til avisen Sermitsiaq. Her udtalte forsvarsministeren bl.a., at: *”Vi skal investere i nye kapaciteter i henhold til aftalen om dansk forsvar. En del af aftalen går ud på, at vi skal investere i nye kapaciteter i Danmark og hele rigsfællesskabet. Vi har ikke interesse i at lave en oprustningsaktivitet i og omkring Grønland. Regeringen i Danmark vil gøre alt for at sikre Grønland som lavspændingsområde.”* Mht. inddragelse i forhandlingerne om forsvarsforliget udtalte Vivian Motzfeldt: *”Vi fra Grønland er trygge ved denne udvikling. Vi kan regne med hinanden og stole på hinanden, vi skal ikke mange år tilbage for at konstatere at denne fortrolighed nærmest ikke var til stede. Men nu er den der.”*

Besøget faldt i øvrigt sammen med nyheden om, at to af forswarets inspektionsfartøjer ikke har været funktionsdygtige siden den 1. februar 2024. Formanden for Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg i Inatsisartut, Mariane Paviassen (IA) har i den forbindelse udsendt en pressemeddelelse, hvor hun bl.a. udtaler følgende: *”Den danske stat har ansvaret for forsvaret af vores land og dets sikkerhed, men det er svært at se, om den danske stat er i stand til at leve op til deres ansvar og endsige om de har vilje til at leve op til ansvaret, hvilket er en uacceptabel situation. Som følge af situationen i verden er det nødvendigt at den danske regering ihærdigt forsøger at leve op til deres ansvar, idet vores land giver den danske stat store fordele ved deres NATO-medlemskab og som følge af dette også sikrer dem et godt forsvar.”* Den 8. marts 2024 udtaler forsvarsministeren til KNR at: *”Der må vi se på, hvornår vi skal have de fire skibe udskiftet. Det kommer vi til at diskutere, når vi senere på foråret, skal se på investeringer i nye kapaciteter på forsvarsområdet.”*

Vivian Motzfeldt på besøg i Bruxelles

I slutningen af februar 2024 var Naalakkersuisoq for Selvstændighed og Udenrigsanliggender, Vivian Motzfeldt på besøg i Bruxelles. Det primære formål med besøget var at deltage i det årlige forum for EU's oversøiske lande og territorier (OLT), hvor EU-Kommissionen var vært. Grønland deltog sammen med de 12 øvrige OLT'er samt EU-medlemsstaterne Frankrig, Nederlandene og Danmark. I forbindelse med OLT-forummet overdrog Grønland formandskabet for Overseas Countries and Territories Association (OCTA) til Aruba. Under besøget mødtes Vivian Motzfeldt også med EU-Kommissær for Internationale Partnerskaber, Jutta Urpilainen, hvor de bl.a. drøftede fremtiden for partnerskabet mellem EU og Grønland.